

ת"פ 20455/11/19 - מדינת ישראל נגד מוחמד רשק

בית משפט השלום בטבריה

ת"פ 20455-11-19 מדינת ישראל נ' רשק
תיק חיצוני: 356373/19

בפני	כבוד השופט יריב נבון
המאשימה	מדינת ישראל
נגד	
הנאשם	מוחמד רשק באמצעות עו"ד מוחמד עומרי

החלטה

1. לפני בקשת הנאשם לביטול כתב האישום שהוגש נגדו בגין ביצוע עבירה שעניינה החזקת אגרופן או סכין שלא כדין, לפי סעיף 186(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, מאחר שלטענתו המאשימה לא עמדה בחובת היידוע המוטלת עליה מכוח הוראות סעיף 60(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: **החסד"פ**) ובעקבות כך לא נערך לנאשם שימוע כדין טרם הגשת כתב האישום.
2. בישיבה שהתקיימה ביום 2.2.2020, טען הסנגור כי ביום 10.10.2019 נשלח מכתב יידוע לנאשם אשר חזר ביום 23.10.2019 מהסיבה שהנמען אינו ידוע במען. הסנגור טען כי על מכתב היידוע נרשמו שתי כתובות, אחת מהן נרשמה בכתב יד, ולא ידוע לאיזה מבין הכתובות הללו נשלח מכתב היידוע. לדבריו, המאשימה לא עשתה מאמץ על מנת לממש את זכות הנאשם להליך שימוע הוגן, זכות שהינה מהותית ולא טכנית. הסנגור הפנה להנחיות פרקליט המדינה, לפיהן שעה שמכתב יידוע חוזר מסיבה שהנמען אינו ידוע, על המאשימה לפעול על מנת שהמכתב יגיע ליעדו. לשיטת הסנגור, במקרה דנן נפל פגם מנהלי בהחלטתה של המאשימה להגיש כתב אישום ונשאלת השאלה כיצד ניתן לתקן את הפגם. הסנגור סבור כי מאחר שהנאשם נעדר עבר פלילי שימוע בדיעבד אינו יכול לרפא את הפגם שנפל, ולכן יש לבטל את כתב האישום.
3. ב"כ המאשימה השיב כי מכתב היידוע נשלח כדין ובהתאם להוראות סעיף 60א(ג) לחסד"פ, לפיו רואים בהודעת יידוע שנשלחה בדואר רשום כאילו הומצאה כדין גם ללא חתימה על אישור המסירה. המאשימה הפנתה לאבחנה הקיימת בין מצב שבו לא נשלחה הודעת היידוע כלל, לבין מצב שונה שבו נשלחה הודעת היידוע ונעשה מאמץ סביר על ידי המאשימה. המאשימה סבורה כי בשני המצבים אין מקום להורות על ביטול של כתב האישום שעה שניתן לתקן את הפגם באמצעים מידתיים אחרים.
4. לגופו של עניין טענה המאשימה כי הודעת היידוע נשלחה לנאשם בדואר רשום לאחר שנבדקה כתובתו העדכנית. תחילה כללה ההודעה כתובת ממוחשבת (ראס אל עמוד), אך המאשימה בדקה והוסיפה בכתב יד את

כתובתו המעודכנת של הנאשם (ענאתה החדשה) ולשם שלחה את מכתב היידוע, בדואר רשום, ובמעטפה סגורה. המאשימה צירפה העתק מדבר הדואר שנשלח לנאשם (נספח א') ודוח מעקב משלוחים (נספח ב'). עוד נטען כי המאשימה לא הסתפקה בבדיקת מעקב משלוח בדואר ישראל וערכה בדיקה נוספת כדי לוודא האם הנאשם העתיק את מקום מגוריו על מנת לשלוח מכתב יידוע נוסף. בדיקה זו העלתה כי נכון ליום 29.10.2019 לא שונתה כתובתו של הנאשם. בהקשר זה, צירפה המאשימה רשימת כתובות של הנאשם (נספח ג'). כתב האישום, לדבריה, הוגש ביום 10.11.2019.

5. המאשימה מבקשת לדחות את טענת הסנגור לפיה כתב האישום הוכן לפני שנודע לה מה עלה בגורל מכתב היידוע, ואת טענתו לפיה לא ידעה למי מבין שתי הכתובות נשלח המכתב. המאשימה אינה חולקת על זכות הנאשם לשימוע, אך זו אינה זכות מוחלטת. בנסיבות העניין יש לאזנה מול מכלול הזכויות והאינטרסים. המאשימה הפנתה לפסיקה רלוונטית ולדוקטרינת הבטלות היחסית, וטענה כי במקרה דנן ניתן לרפא את הפגם באמצעות עריכת שימוע בדיעבד, בלא שיבוטל כתב האישום.

האם הופרה חובת היידוע:

6. במקרה דנן אין מחלוקת בין הצדדים כי מכתב ובו הודעה על העברת חומר החקירה לידי היחידה החוקרת נשלח לנאשם וחזר ביום 23.10.2019 מהסיבה שהנמען אינו ידוע במען. נשאלת השאלה האם בכך מילאה המאשימה חובתה. הליך היידוע וזכות השימוע מעוגנים בסעיף 60א' לחסד"פ, הקובע בזו הלשון:

"(א) רשות התביעה שאליה הועבר חומר חקירה הנוגע לעבירת פשע תשלח לחשוד הודעה על כך לפי הכתובת הידועה לה, אלא אם כן החליט פרקליט מחוז או ראש יחידת התביעות, לפי העניין, כי קיימת מניעה לכך."

7. לשון סעיף 60א(א) הנ"ל מדברת על כתובתו "הידועה" של הנאשם. סבורני כי הפרשנות שיש ליתן למונח זה הינה פרשנות תכליתית ולא דווקא פורמלית, היינו אין לראות בכתובת הידועה ככזו הרשומה דווקא במשרד הפנים אלא הכתובת אשר הלכה למעשה הייתה נתונה בידי המאשימה, ושעל פי מכלול הנתונים שברשותה היא זו אשר בה מתגורר הנאשם. מיותר לציין כי בהיעדר ראייה אחרת ביחס לכתובת בה מצוי הנאשם, ברירת המחדל תהיה כתובתו הרשומה במשרד הפנים.

8. באשר לזכות השימוע המעוגנת אף היא בסעיף 60א(ד) לחסד"פ נקבע כך:

"(ד) חשוד רשאי, בתוך 30 ימים מיום קבלת ההודעה, לפנות בכתב לרשות התביעה כאמור בסעיף קטן (ב), בבקשה מנומקת, להימנע מהגשת כתב אישום, או מהגשת כתב אישום בעבירה פלונית; פרקליט המדינה, פרקליט המחוז, ראש יחידת התביעות או מי שהם הסמיכו לכך, לפי הענין, רשאים להאריך את המועד האמור."

9. כאמור זכות השימוע הינה זכות יסוד שנועדה לאפשר לחשוד בעבירה מסוג פשע לשטוח את טענותיו לפני הרשות המוסמכת טרם תחליט, אם יש מקום להעמידו לדין. יש לקיים את השימוע מראש כדי שיגשים את

תכליותיו באופן מיטבי, ראו לדוגמה בבג"צ 1400/06 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממלא מקום ראש הממשלה**, פסקה 15 (6.3.2006); ראו גם דפנה ברק-ארז "זכות הטיעון - בין צדק פרוצדורלי ליעילות" ספר אור 817 (אהרן ברק, רון סוקול ועודד שחם עורכים, 2013).

10. בעניינו, וכפי העולה מתגובת המאשימה, מכתב היידוע הראשון נשלח לכתובת העדכנית של הנאשם וזאת לאחר שנעשתה בדיקה על ידי המאשימה. מתגובת המאשימה עולה כי היא פעלה בהתאם לפרשנות התכליתית של הוראת החוק ולא הסתפקה במשלוח על פי הכתובת הפורמלית, אלא בדקה ושלחה את ההודעה לכתובת העדכנית. לנוכח האמור, סבורני כי המאשימה פעלה כפי המצופה ממנה.

11. יש להיזהר בקביעת אמת מידה מחמירה המוטלת על המאשימה שעה שלא אחת קיימים נאשמים אשר מחליפים כתובות תדיר, בפרק זמן קצר מבלי לעדכן הדבר במשרד הפנים, ואת אופן פעולת המאשימה ביחס לכך יש לבחון באמת מידה של סבירות הפעולה המנהלית. לאור כל שפורט עד כה הרי לטעמי יצאה המאשימה חובתה שעה ששלחה את המכתב לכתובת העדכנית הידועה של הנאשם ולא הסתפקה במשלוח לכתובת הראשונה.

12. מעבר לנדרש, גם אם הייתי קובע כי המאשימה לא עמדה בחובתה שאלה נפרדת היא מה הנפקות של הפרה זו. הסוגיה אם הפרה של חובת היידוע הקבועה בסעיף 60א הנ"ל מצדיקה ביטול אישום, העסיקה רבות את בתי המשפט ואף קיימות החלטות שונות לכאן ולכאן. יודגש כי המחוקק לא קבע בסעיף 60 א', כי הפרת חובת היידוע או פגיעה בזכות השימוע מחייבים ביטול האישום. ההחלטה בדבר העמדת חשוד לדין הינה החלטה מנהלית, אשר במקרה ונפל בהחלטה מנהלית זו פגם יש להבחין בין פגם בהליך לבין תוצאת הפגם, ההכרעה תתבסס על דוקטרינת הבטלות היחסית. דוקטרינת הבטלות היחסית ישימה אף בהליכים הפליליים ושי להחילה בהתאם לנסיבותיו הפרטניות של המקרה, בין היתר יש לבחון את נסיבות המקרה, חומרת ההפרה, דרך התקיפה והנזק שעלול להיגרם לאינטרס הציבורי תוך איזון בינו לבין הצדק הפרטי.

13. במקרים בהם זכות השימוע הופרה יש לבחון האם לצורך שימוע מאוחר מוצדק לבטל את כתב האישום, או שמא ניתן לקיים שימוע הוגן וענייני מבלי לבטל האישום, תוך עיכוב מתן תשובת הנאשם לאישום עד לסיום השימוע. לכאורה ניתן "לרפא" את הפגם של אי קיום חובת השימוע בעריכת שימוע בדיעבד, מתוך תקווה שהמאשימה תשמע את הנאשם בנפש חפצה, כאילו לא הוגש עדיין כתב אישום, ואם המאשימה תשוכנע כי יש ממש בטענות תבטל את כתב האישום. בהקשר זה קבע בית המשפט המחוזי בירושלים בע"פ (מח-ים) 30541/06 **מדינת ישראל נ' יצחק כהן** (2007), כדלקמן:

"... את תוצאות הפרת חובת היידוע יש לבחון, אפוא, בהתאם לעקרונות תורת הבטלות היחסית. במסגרת בחינה זו יש לשקול, בין השאר, את חומרת ההפרה של חובת היידוע בזיקה לתכלית החקיקתית של זכות השימוע של החשוד בפלילים, את הנזק שיוסב למשיבים אם השימוע בעניינם יערך בצלו של כתב-אישום תלוי ועומד, ואת הפגיעה הצפויה באינטרס הציבורי אם יבוטל האישום עד למיצוי הליך השימוע. אין חולק, כי הפרת חובת היידוע פוגעת בזכות השימוע של החשוד, וכי הסעד הראוי בנסיבות אלו הוא בראש ובראשונה מתן אפשרות לשימוע מאוחר. השאלה שבמוקד המחלוקת היא האם לצורך השימוע המאוחר מוצדק לבטל את האישום, או שמא ניתן לקיים שימוע הוגן וענייני מבלי לבטל האישום תוך עיכוב מתן תשובת הנאשם לאישום

עד לסיום השימוע. סבורים אנו, כי איזונם של כל השיקולים הרלבנטיים מביא למסקנה, כי ניתן לרפא את הפגם של הפרת חובת היידוע בעריכת שימוע מאוחר מבלי שיהיה צורך בביטול האישום.

ראשית לכל, תכלית סעיף 60א לחוק הנה ליתן לחשוד בעבירת פשע הזדמנות לשטוח טענותיו לפני רשות התביעה, בכדי למנוע פגיעה אפשרית בשמו הטוב ובמעמדו. כאשר מחמת תקלה הופרה חובת היידוע וכפועל יוצא נפגעה זכות השימוע, יש בשימוע מאוחר, אף אם כתב-האישום נותר תלוי ועומד, משום מתן הזדמנות לחשוד להשמעת טיעוניו בנדון, ואם ישכנע את רשות התביעה שלא היה מקום להגיש נגדו כתב-אישום, חזקה שזו תחזור בה מהאישום בהקדם.

יתר-על-כן: החלטה של ראש רשות תביעה - כמו פרקליט מחוז או ראש יחידת תביעות במשטרה - להעמיד חשוד לדין, אינה דבר של מה בכך, והיא נסמכת, לאחר שיקול-דעת ומחשבה, על תשתית של ראיות לכאורה שיש בהן כדי להביא להרשעה מעבר לספק סביר. החלטה שכזו אין לבטל אך מחמת הפרת חובת היידוע, כל אימת שניתן לרפא את הפגם בעריכת שימוע מאוחר, שחזקה שיקויים בלב חפץ ואזון קשובה. אם יסבור מי שקיבל את החלטה על העמדה לדין, כי יש בטיעוני הנאשם במהלך השימוע כדי לשנות את ההחלטה, חזקה שיקבל החלטה עניינית לחזור בו מהאישום. הטענה, כי פתיחותו של פרקליט מחוז או ראש ענף תביעות לקבל את טיעוני הנאשם בשימוע תהא מצומצמת יותר בשעה שתלוי ועומד כתב-אישום, לעומת מקרה שבו בוטל האישום, מטילה דופי חסר יסוד ביושרתם של ראשי התביעה ורומזת על היותם מושפעים משיקולים בלתי ענייניים. על-כן, לא נפגע אינטרס אמיתי של הנאשם בקיומו של שימוע מאוחר, כל עוד מעוכב המשפט עד למיצוי הליכי השימוע..."

14. בצד גישה זו ניתן למצוא מספר פסקי דין בהם הורו על מחיקתם של כתבי אישום תוך שימת דגש כי קיים הבדל משמעותי בין קיומו של שימוע שעה שתיק פלילי תלוי ועומד נגד הנאשם, לבין קיומו של שימוע בטרם הגשת האישום, וכי רק בדרך זו תפנים המאשימה את חובתה לקיים את הוראות סעיף 60א הנ"ל (תפ"ח (מח' ת"א) 1199/05 מד"י נ' פולנסקי (2007); תפ"ח 1138/05 (מח' ת"א) מד"י נ' ארד (2007)).

15. סדרי הדין נועדו לשרת את מטרות ההליך הפלילי ובהן גילוי האמת. לו היה הסניגור מעלה טענה משמעותית לגוף העניין, היינו טענה הנוגעת לתיק גופו, לפיה בנסיבות הקונקרטיות של אישום זה, אם היה מתקיים הליך של שימוע טרם הגשת האישום - מסתמא לא היתה המאשימה מגישה את האישום כלל, היה מקום לתת משקל יתר לטענה. ואולם, הטענה נגעה אך ורק לפן הפורמאלי של הפרת חובת היידוע, ולא הועלה בפני כל טיעון מהותי לעצם השימוע.

16. במקרה דנן, לאחר שעיינתי בנימוקי הבקשה ובתגובת המאשימה, שוכנעתי כי המאשימה קיימה את החובה המוטלת עליה מכוח הוראות סעיף 60א' לחסד"פ ושלחה את הודעת היידוע לנאשם לכתובת העדכנית אשר הייתה ברשותה, ואף ערכה בדיקה נוספת על מנת לוודא שהנאשם לא עבר למקום מגורים אחר. נוכח כל האמור לעיל, יש לדחות את הבקשה ככל שהיא נוגעת לסעד המבוקש דהיינו ביטולו האישום. עם זאת, כשם שהציעה אף המאשימה בתגובתה, ראוי כי שימוע זה יתקיים בדיעבד, על פי הכללים המקובלים, תוך מתן הזדמנות מלאה לנאשם לפרוש את מכלול השיקולים וההיבטים הנדרשים לעניין, ושקילת הדברים בלב פתוח

ובנפש חפצה. לנוכח האמור, הבקשה נדחית.

החלטה תועבר לצדדים.

ניתנה היום, ט"ז שבט תש"פ, 11 פברואר 2020, בהעדר הצדדים.